

Ulkona oppiminen ympäristöopin opetuksessa Utomhuspedagogik inom undervisningen i omgivningslära

Ann-Catherine Henriksson, Åbo Akademi
Mirka Tuulisaari, Espoon kaupunki

Lärande utomhus – i relation till läroplansgrunderna

- Synen på lärande
- Mångsidig kompetens som mål, ex. K1, K7
- Lärmiljöer och arbetssätt
- Helhetsskapande undervisning
- Differentiering
- Mångsidig bedömning

Lärande utomhus - inom läroämnet omgivningslära

Läroämnets uppdrag

“Undervisningen ska stödja eleven **att utveckla sitt förhållande till miljön ...**”

“Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna **lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande.**”

Lärandemålen

Lärandemål, åk 1 – 2, ex.

M4 handleda eleven att **undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö**

M8 vägleda eleven att **agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar** och förstå motiveringarna för dem

Lärandemål, åk 3 – 6, ex.

M10 erbjuda eleven möjligheter att **öva sig att arbeta i grupp** genom att delta i olika roller och sociala situationer, inspirera eleven att uttrycka sig och lyssna på andra samt stödja elevens förmåga att identifiera, uttrycka och reglera sina känslor

M15 vägleda eleven att **undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer**, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling

Innehållsområden

Åk 1 – 2, ex.

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I6 Att träna en hållbar livsstil

Åk 3 – 6, ex.

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

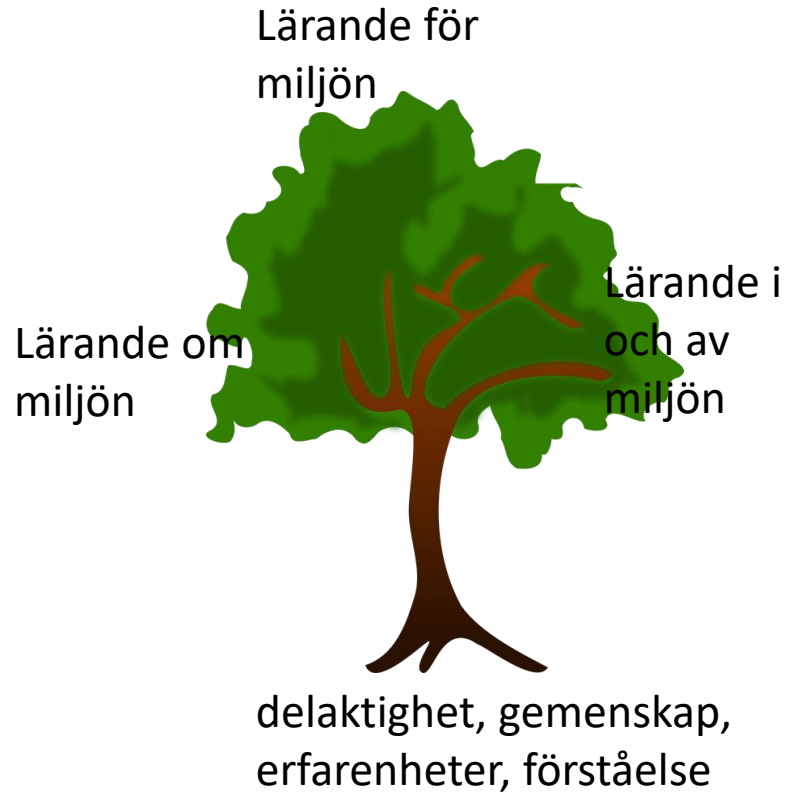

Kuva/Bild: Bigstockfoto.com

Varför utomhus?

- Mångsidigare former av lärande och också lärande ”i misstag”
- Elevers olika styrkor kan komma fram
- Hälsokunskap i naturlig form
- Praktiska faktorer
- Naturen uppmuntrar till lek och stimulerar till fantasi och skapande
- Kunskap om omgivningen stärker den egna platsidentiteten

Vistelse i naturen och personliga upplevelser av naturen fostrar barn att respektera naturen och till ansvar, tolerans och aktivt arbete för hållbar utveckling
(Palmer, 1998; Reunamo & Suomela, 2013)

*Välj på skolgården två olika områden (ca 1m*1m). På det ena området växer det färre än 3 växtarter och på det andra området fler än 3 arter. Tag bilder av de båda områdena och fundera fram minst två orsaker till skillnaden.*

Tillsammans med ditt par söker du upp och filmar en plats där det kan ske en olycka och en plats som känns trygg. Berätta på videon varför platsen känns trygg eller farlig.

Gå till rutschkanan -
Undersök vilka skillnaderna är om man rutschar ner för kanan med olika slags byxor, sittande på en dagstidning eller sittande på en sopsäck

*Vad tror ni händer om vi släpper tre olika föremål att falla fritt från toppen av klätternätet?
Faller alla föremål neråt?
Undersök om ni hittar två eller flera föremål som faller lika snabbt.*

Utomhuslärande - från stödets perspektiv

Lärande i utomhusmiljö är redan i sig ett sätt att stödja barnens lärande!

- Positiv effekt på känslor:
 - Förbättrar humör och självkänsla
 - Minskar negativa känslor
 - Ökar det allmänna mentala välbefinnandet
- ADHD- och ADD-symptomen minskar
- Naturens akustik utjämnar nivån av irritation; utomhus finns utrymme för ljud
- Möjligheter till eget utrymme och lugna platser
- Gör det möjligt att ta sig ur negativa känslotillstånd på ett andra sätt, utan att dra till sig andras uppmärksamhet

- Olika styrkor kan komma fram
- Lärande utöver själva uppgiften
- Observationer och iakttagelser i autentiska lärmiljöer
- Rörelsens positiva effekter på kroppskontroll, uppmärksamhet och arbetsminne
- Valet av aktiviteter: olika färdigheter tränas, såväl inom läroämnet omgivningslära som utöver ämnet

Inled med en mjukstart!

- Allt behöver/kan inte läras utomhus.
 - att bekanta sig med nya saker
 - för att fördjupa den teoretiska kunskapen
 - repetition
- Tiden utomhus kan var kortare än en lektion
- Utnyttja närmiljön
- Samarbeta med kolleger
- Integrera olika läroämnen
- En enorm mängd material behövs inte nödvändigtvis.

I naturen finns redan det väsentliga!

ESPOO
ESBO

För att komma igång med undervisningen utomhus

- Gå igenom reglerna för utomhuslärande med eleverna i förväg, säkerhetsinstruktioner, verksamhetsområde, allemansrättigheter...
- Struktur: ex. rutter, samlingspunkt, tid och regler för fri lek...
- Utrustning + kommunikation
- Säkerhet: ex. utfärdsmålen, rutter, en annan vuxen, elevkännedom

05-09-2022

Tack! Kiitos!

ann-catherine.henriksson@abo.fi

mirka.tuulisaari@opetus.espo.fi

SYKLI

20v

Syklin ulko-opetusta ja ympäristöopin opetusta tukevat sähköiset materiaalit

- Loikkaa ulkoluokkaan- opas ulkona opettamiseen / Leap into the outdoor classroom [Materiaalit – Ulkoluokka](#)
- Ilo kasvaa ulkona- luontotoiminnan käsikirja [Materiaalit - Ilo kasvaa ulkona](#)
- Lajikortit - nelikielisyys, eri lajiryhmät, kehitysvaiheita [Materiaalit – Ulkoluokka](#)
- Leikkikortit- toimintaideoita lajikorttien käytön tueksi, toimintaidean voi viedä muihinkin sisältöihin / Game cards [Materiaalit – Ulkoluokka](#)
- Aistikortit- havainnoinnin tukeminen, luontoyhteyden vahvistaminen, hyvinvointi, "materiaalittomuus ulkona oppimisessa" [Materiaalit - Ilo kasvaa ulkona](#)

Syklin ulko-opetuksen hankkeet v. 2022-2023

Yhdessä ulkoluokkaan – ulko-opettajuuden vahvistaminen (OPH)

(Sykli, Ulko-opet ry. : esi-perusopetus)

Päätavoitteena on lisätä opettajien ja kasvattajien ulkona oppimisen pedagogista osaamista ja valmiuksia. Hankkeessa syvennyttään ulkona oppimisen tuomiin hyötyihin, eriyttämisen tukena sekä digiosaamisen ja ympäristökasvatuksen tavoitteiden vahvistamiseen osana säännöllistä ulko-opetusta.

- Vahvasti kohti ulkoluokkaa (webinaari)
- Tuumasta toimeen ja ulkoluokkaan
- Ulkoluokka helpottaa eriyttämistä
- Digi innostaa ulkoluokkailemaan
- Ympäristöopetusta ulko-opetuksen keinoin

Kohti ympäristövastuullista oppimisyhteisöä (OPH)

(WWF + muita toimijoita: vaka - **perusopetus** – lukio)

- Kokonaisuus tukee kouluyhteisöjen kehittämistä kohti osallistavaa ympäristövastuullista arkea.
- Läpileikkaavina teemoina koulutusosioissa kulkevat ajankohtainen ympäristötieto, kestävä arki ja luonto hyvinvoinnin lähteenä.
- Sykli mukana mm. Hyvinvointia luonnosta – koulutusmateriaalin tuottamisessa

Syklin koulutustarjonta

- **Ympäristökasvattajan
koulutusohjelma
ulkona oppimisen
painotuksella:**
 - PK-seutu ja Oulu 2022-2023
- **Tilauuskoulutukset**
- Linkki koulutuskalenteriin:
- <https://sykli.fi/koulutukset/koulutuskalenteri/>

Material / Materiaalia

- Mappa-materiaalipankki / Materialbanken Mappa (Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry)
- <https://mappa.fi/fi/etusivu>
- Suomen metsäyhdistyksen puulajikortit / Finska forstföreningens uppgiftskort om trädslag
- <https://smy.fi/materiaali/puutehtavakortit/>
- Loikkaa ulkoluokkaan –materiaali ja opas:
- <https://ulkoluokka.fi/materiaalit/>
- Ilo kasvaa ulkona –materiaalissa esim. Leikki- ja aistikortit, luontopolkutaulut (alkuopetus)
- <https://ilokasvaaulkona.fi/>
- WWF mobiilipeli Suuri rantaseikkailu
- <https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/mobiilioppimateriaalit/>
- Talviseuranta / Följ med vintern
- <http://talviseuranta.fi/opetuksessa/>
- Kevät seuranta / Följ med våren
- <http://kevat seuranta.fi/opetukseen/>

- Utbildningsstyrelsens länklista kring utomhuspedagogik
- <https://www.oph.fi/sv/nyheter/2020/tips-utomhuspedagogik>
- Opetushallituksen ulkona oppimisen vinkkilista:
- <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2020/vinkkejä-ulkona-oppimiseen>
- Metsästä mikroskoopille/Från skogen till mikroskopet (Lounaissuomen Lumakeskus)
<https://sites.utu.fi/luma/maksuttomat-materiaalit-lainavaliineet/metsasta-mikroskoopille-alt/>
- Vihreä lippu/ Grön flagg (2021) Materialpaket som stöder lärandet kring den biologiska mångfalden.
[Materialpaketet \(handböcker, videofilmer m.m.\) för olika åldersgrupper hittas och kan laddas ner via den här länken.](#)
- Suomenkielinen materiaali löytyy tästä <https://vihrealippu.fi/luonnonkirjo/>
- Kamerakynän pedagogiikka inspiroi oppilaita toiminnallisilla oppiaineta yhdistävillä haasteilla joissa käytetään pari- ja ryhmätyöskentelyä sekä sisä- että ulkotiloissa [http://www.kamerakyna.fi/kamerakynan_pedagogiikka_-_opettajan_kasikirja_\(2017\)_web.pdf](http://www.kamerakyna.fi/kamerakynan_pedagogiikka_-_opettajan_kasikirja_(2017)_web.pdf)
- [Natur och Miljö r.f.](#) och våra naturskolor erbjuder mycket material för undervisningen. Klicka på Material för pedagoger i balken uppe till vänster på hemsidan.
- [Naturskyddsföreningen](#) i Sverige erbjuder material för undervisningen utomhus. Här finns bl.a. material kring [biologisk mångfald och om odling på skolgården](#). Mer material via länken <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/skolmaterial/>

- [Skogen i skolan](#) (Sverige) erbjuder ett mångsidigt stödmaterial för undervisningen kring olika teman. Här finns bl.a. material om (den svenska) [allmansrätten](#) och färdiga [lektionsplaneringar](#) för årskurs 4 - 6. Dessutom finns olika [aktiviteter som lämpar sig på olika stadier och olika läroämnen](#).
-
- I [Naturskolan i Nynäshamn](#) har man skapat ett material kring utomhuspedagogik
- Skolgården och olika lekplatser är utmärkta ställen för att undersöka olika fenomen inom fysiken (Skolresurs). [Aktiviteter kring lekplatsfysik](#)
- [Suomen Latu](#) är en annan finländsk organisation som erbjuder mycket stödmaterial för uteundervisningen. Materialet (som främst är finskspråkigt) innehåller såväl [tips för elever i årskurs 1 - 6](#) som för [årskurserna 7 - 9](#) i olika läroämnen. Ett unikt material inom Suomen Latu är ett material där man genom att modifiera för barnen bekanta spel har skapat nya s.k. [pedagogiska spel som kan användas i uteundervisningen](#) inom olika läroämnen. Tydliga beskrivningar och spelregler finns i materialet.
- Suomen Latu tarjoaa paljon materiaalia ulkona opettamiseen. Vinkkejä alakouluun: <https://www.suomenlatu.fi/media/ulkoile/lastentoiminta/vinkit/ulos-oppimaan-vinkeja-alakouluun-1.pdf>
- ja vinkkejä yläkouluun: <https://www.suomenlatu.fi/media/ulkoile/lastentoiminta/vinkit/ulos-oppimaan-vinkeja-ylakouluun.pdf>
- Luokasta luontoon -hankkeen materiaalit: <https://www.suomenlatu.fi/tapahtumia/luokasta-luontoon-materiaali.html>
- Ulko-opet ry. tarjoaa vertaistukea, ulkona opettamiseen liittyvää koulutusta ja vinkkejä opetusmateriaaleista: <https://www.suomenlatu.fi/yhdistys-ja-toimintapistehaku/yhdistys/ulko-opet-ry.html>
- Metsämieli-menetelmä yhdistää luonnon terveysvaikutukset mielentaitoja vahvistaviin harjoituksiin. <https://www.metsamieli.fi/>
-
- [Matematiikkaa ulkona luonnossa](#) (lk 1 - 2)
- Portalen/Bloggen [Räkna med mig](#) (Skolresurs/Nina Aspegren) erbjuder en mängd olika matematikaktiviteter för elever på olika stadier. Många av de här aktiviteterna kan med fördel genomföras utomhus. [Här finns direktlänk till portalens underrubrik Utomhuspedagogik](#).

Lärarens lärande / Koulutusta opettajille

Tapahtumat/Händelser

- Ulos - Ut - Out, Nurmes, 13-15.6.2023, <https://ulosutout.fi/fi/etusivu/>
- Mitt i naturen, Vasa, 29-30.9.2022, <https://idrott.fi/mittinaturen/>

Täydennyskoulutusmahdollisuus/Fortbildningsmöjlighet

- Luman lumoa (suomeksi / på svenska) <https://www.luma.fi/opettajille/luman-lumoa/>

Läsvärt / Lueettavaa

- <https://skolvarlden.se/artiklar/utomhuspedagogik-starker-minnet>
- <http://www.luontokoulut.fi/kasvattajille/muistilista/>
- "Att lära in ute" - en serie handböcker för pedagoger. Serien är producerad som ett samarbete mellan flera olika organisationer i Sverige. [Mer information om de olika böckerna](#)
- Tampio, H. & Tampio, M. (2014). *Ulos oppimaan! - Sata ideaa ulko-opetukseen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- https://www.folkhalsan.fi/globalassets/forskning/lit_oversikt_final_jr.pdf
- Klassrum med himlen som tak - En kunskapsöversikt om vad utomhusundervisning betyder för lärande i grundskolan. (2018) Johan Faskunger, Anders Szczepanski, Petter Åkerblom. Linköpings universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Utenavet. <https://old.liu.se/ikk/utomhuspedagogik/presentation/1.750194/klassrum-med-himlen-som-tak.pdf>
- Rolf Jucker, Jakob von Au (red.) (2022). *High-Quality Outdoor Learning. Evidence-based Education Outside the Classroom for Children, Teachers and Society*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-04108-2> (Ladattavissa/gratis nedladdning))